

15 -ാം കേരള നിയമസഭ

5 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്രചിഹ്നമിട്ട ചോദ്യം നം. 295

14-07-2022 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്

യുവജനങ്ങളെ കാർഷികവൃത്തിയിലേക്ക് ആകർഷിക്കാൻ നടപടി

ചോദ്യം	ഉത്തരം
<p align="center">ശ്രീ എം രാജഗോപാലൻ, ശ്രീമതി യു പ്രതിഭ, ശ്രീ കെ.എൻ. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ, ശ്രീ ഡി കെ മുരളി</p>	<p align="center">ശ്രീ പി. പ്രസാദ് (കൃഷി വകുപ്പ് മന്ത്രി)</p>
<p>(എ) സംസ്ഥാനത്ത് ഉല്പന്നങ്ങളുടെ വിലസ്ഥിരതയില്ലായ്മ, ന്യായമായ വരുമാനം ലഭിക്കാത്തത്, വരുമാനത്തിലെ സുസ്ഥിരതയില്ലായ്മ എന്നിവ യുവജനങ്ങളെ കാർഷികവൃത്തി ഉപജീവനോപാധിയാക്കുന്നതിൽ നിന്ന് വിമുഖരാക്കുന്നത് പരിഹരിക്കുന്നതിന് എന്തെല്ലാം നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുമെന്ന് അറിയിക്കാമോ;</p>	<p>(എ) കാർഷിക ഉല്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കുവാനും സുസ്ഥിരവികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ നേടുന്നതിനും വേണ്ടിയും ഉല്പാദനം, ഉല്പാദനക്ഷമത എന്നീ മേഖലകളിൽ കാർഷിക വികസന കർഷക ക്ഷേമ വകുപ്പ് കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. സംസ്ഥാനത്ത് കാർഷിക ഉത്പന്നങ്ങൾക്ക് വില സ്ഥിരതയില്ലായ്മ ചെറുക്കുവാൻ വേണ്ടി, 16 ഇനം പച്ചക്കറികൾക്കും പഴങ്ങൾക്കും താങ്ങുവില പ്രഖ്യാപിച്ചു കൊണ്ടുള്ള "കേരള ഫാം ഫ്രണ്ട് പഴം പച്ചക്കറി - ബേസ് പ്രൈസ്" എന്ന പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചു നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. കൂടാതെ വില സ്ഥിരതയുള്ള വിപണി ഇടപെടൽ സഹായം എന്ന പദ്ധതിയും കൃഷി വകുപ്പ് നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. ഉത്സവ കാലങ്ങളിൽ കർഷകർക്ക് അവരുടെ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾക്ക് ഉറപ്പായ വില നൽകുകയും ഉപഭോക്താക്കൾക്ക് വിപണി വിലയേക്കാൾ കുറഞ്ഞ വിലയിൽ ഗുണമേന്മയുള്ള ഉത്പന്നങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയാണ് ഈ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നത്. പ്രസ്തുത പദ്ധതിയിലൂടെ വിളവെടുപ്പ്കാലത്ത് നിയുക്ത ഏജൻസികൾ മുഖേന തെരഞ്ഞെടുത്ത കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ സംഭരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സഹായം നൽകുന്നു. 2022-23 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ ടി പദ്ധതിയിലൂടെ വി.എഫ്.പി.സി.കെ., ഹോർട്ടികോർപ്പ്, പച്ചത്തേങ്ങ സംഭരണത്തിന് കേരഫെഡ് എന്നിവയ്ക്ക് സഹായം നൽകുവാൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. വിളയധിഷ്ഠിത സമീപനത്തിൽ നിന്നും മാറി സംയോജിത - ബഹു വിളകൃഷി സമ്പ്രദായത്തിലേക്കുള്ള മാറ്റത്തിലൂടെ നിലവിലുള്ള കൈവശ ഭൂമിയിൽ നിന്നും പരമാവധി വരുമാനം ഉറപ്പുവരുത്താനാകും. എല്ലാ</p>

കാർഷികോല്പന്നങ്ങളുടെയും മൂല്യവർദ്ധനവ് ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ടുള്ള പദ്ധതിയാണ് സൂക്ഷ്മ ചെറുകിട ഇടത്തരം മൂല്യ വർദ്ധന സംരംഭങ്ങൾക്കുള്ള പ്രോത്സാഹന പദ്ധതി. എസ്.എഫ്.എ.സി. മുഖേനയാണ് പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നത്. കർഷകരുടെ വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനതകുന്ന തരത്തിൽ മൂല്യവർദ്ധിത ഉത്പന്ന നിർമ്മാണ വ്യവസായങ്ങൾക്ക് പ്രോത്സാഹനം നൽകുന്നു.

കാർഷിക മേഖലയിൽ വിദ്യാ സമ്പന്നരായ യുവാക്കൾക്ക് അവസരം ഒരുക്കുക, സർക്കാർ പരിപാടികൾ മികച്ച രീതിയിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് താഴെത്തട്ടിൽ സേവനം ലഭ്യമാക്കുക എന്നീ ഇരട്ടലക്ഷ്യത്തോടെ 2022-23 വർഷം കൃഷിഭവനകളിൽ ഇന്റേൺഷിപ്പ് പ്രോഗ്രാം നടപ്പിലാക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. ഇതിലൂടെ പ്രതിമാസം 2500/- രൂപ ഇൻസെന്റീവോടെ ആറ്റമാസത്തേയ്ക്ക് യുവാക്കൾക്ക് ജോലിയിൽ ഏർപ്പെടുത്തുവാൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. ആയതിലൂടെ കൃഷി വകുപ്പിന്റെ പദ്ധതികളെ കുറിച്ചും, കൃഷി വകുപ്പ് നൽകി വരുന്ന ആനുകൂല്യങ്ങളെകുറിച്ചും കാർഷിക മേഖലയിലെ സാധ്യതകളെ കുറിച്ചും യുവാക്കൾക്ക് മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിക്കും. യുവജനങ്ങളെയും വിദ്യാർത്ഥികളെയും കാർഷിക മേഖലയിലേക്ക് ആകർഷിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന ക്യാമ്പയിനാണ് "ഞങ്ങളും കൃഷിയിലേയ്ക്ക്". കൃഷി വകുപ്പ്, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനം, മറ്റു അനുബന്ധ വകുപ്പുകൾ എന്നിവയുടെ ഏകോപനത്തിലൂടെയാണ് പ്രസ്തുത പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നത്. എല്ലാവരെയും കാർഷിക മേഖലയിലേക്ക് ആകർഷിക്കുക, ഉൽപ്പാദന വിപണന മൂല്യവർദ്ധന മേഖലയിൽ "കൃഷി കൂട്ടങ്ങൾ" രൂപീകരിച്ച് കൃഷി ആദായകരമാക്കുക, കാർഷിക മേഖല പ്രധാന തൊഴിൽ മേഖലയാക്കുക തുടങ്ങിയവയാണ് ഈ ക്യാമ്പയിനിന്റെ പ്രധാന ലക്ഷ്യം.

കൂടാതെ കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല കർഷകരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ പരിഗണിച്ച് വിവിധ ഗ്രന്ഥ ദീർഘകാല പരിശീലന പരിപാടികളും നടത്തി വരുന്നുണ്ട്. കൃഷിയിലും ഇതര മേഖലകളിലും നൈപുണ്യധിഷ്ഠിത പരിശീലനങ്ങളും നൽകി വരുന്നു. കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ കാർഷിക മേഖലയിലെ പ്രാഗൽഭ്യം ഉപയോഗിച്ച് വിവിധ വികസന ഏജൻസികൾക്ക് കാർഷിക മേഖലയിലും അനുബന്ധ മേഖലയിലും തൊഴിലധിഷ്ഠിത കാര്യക്ഷമതാ വികസന പദ്ധതികൾ

		<p>നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ഉതകുന്ന നിർദ്ദേശങ്ങളും നൽകി വരുന്നു.</p>
(ബി)	<p>കൃഷിയിലെ നൂതന സാങ്കേതികവിദ്യകൾ കർഷകരിലേക്കെത്തിക്കുന്നതിനും കാർഷിക യന്ത്രവൽക്കരണത്തിനും എന്തെല്ലാം പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് നടത്തുന്നത്;</p>	<p>(ബി) കാർഷിക മേഖലയിലെ നൂതന സാങ്കേതികവിദ്യകൾ ഫലപ്രദമായി കർഷകർക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്യുന്നതിനും വിജ്ഞാന വ്യാപന സേവനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും മാനവവിഭവശേഷി വികസനത്തിനുമായി കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനസേവനങ്ങൾ 2022-23 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന പദ്ധതികൾ കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനം ശക്തിപ്പെടുത്തൽ, കൃഷി പാഠശാല, കാർഷിക വിവരവും വിനിമയവും, മാനവ വിഭവശേഷി വികസനം എന്നിവയാണ്. (വിശദാംശങ്ങൾ അനുബന്ധമായി ചേർക്കുന്നു.) കൃഷിയിലെ നൂതന സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ പരിശീലനങ്ങൾ പ്രദർശനങ്ങൾ എന്നിവയിലൂടെയും സമൂഹ മാധ്യമങ്ങളിലൂടെയും കർഷകരിലേക്ക് എത്തിക്കുന്നു. കാർഷിക യന്ത്രവൽക്കരണം ഫലപ്രദമാക്കുന്നതിനും, യന്ത്ര വൽക്കരണത്തിന്റെ പ്രയോജനം എല്ലാ കർഷകർക്കും ലഭ്യമാക്കുവാനും കേരള സ്റ്റേറ്റ് മെക്കനൈസേഷൻ മിഷൻ എന്ന ബൃഹത്തായ പദ്ധതി കൃഷി വകുപ്പും കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയും സംയുക്തമായി നടപ്പാക്കി വരുന്നു. ഡ്രോൺ ടെക്നോളജി പോലെയുള്ള നൂതന സാങ്കേതികവിദ്യകൾ കാർഷിക വിജ്ഞാന കേന്ദ്രങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ കൃഷിയിടത്തിൽ തന്നെ നടത്തുന്ന മുൻനിര സാങ്കേതികവിദ്യ പ്രദർശനത്തിലൂടെ കർഷകരിലേക്ക് എത്തിക്കുന്നു.</p>
(സി)	<p>കാർഷിക മേഖലയിൽ ചെറുകിട, ഇടത്തരം മൂല്യവർദ്ധന സംരംഭങ്ങളും കാർഷികോല്പന്നങ്ങളുടെ സംസ്കരണവും വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികളെക്കുറിച്ച് അറിയിക്കാമോ?</p>	<p>(സി) എല്ലാ കാർഷികോല്പന്നങ്ങളുടെയും മൂല്യവർദ്ധനവ് ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ട് കൃഷി വകുപ്പിന്റെ കീഴിലുള്ള ചെറുകിട കർഷക കാർഷിക വ്യാപാര കൺസോർഷ്യം അഥവാ (എസ്. എഫ്.എ.സി കേരള) എന്ന സ്ഥാപനം മുഖേന നടപ്പിലാക്കുന്ന പദ്ധതിയാണ് സൂക്ഷ്മ ചെറുകിട ഇടത്തരം മൂല്യവർദ്ധന സംരംഭങ്ങൾക്കുള്ള പ്രോത്സാഹന പദ്ധതി (MSME). MSME പദ്ധതി പ്രകാരം നൽകുന്ന ആനുകൂല്യത്തിന്റെ വിവരം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.</p> <p>ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി കാർഷിക മേഖലയിലെ സംരംഭകർക്ക് അവരുടെ ഫാക്ടറിയുടെ കെട്ടിട നിർമ്മാണം, യന്ത്രവൽക്കരണം, മാലിന്യ സംസ്കരണം, ഓഫീസ് ഉപകരണങ്ങൾ, സാങ്കേതിക വിദ്യ തുടങ്ങിയ എല്ലാ ഘടകങ്ങൾക്കും ധനസഹായം</p>

നൽകുന്നു. സംരംഭകർ പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള ആനുകൂല്യത്തിനായി www.sfackerala.org എന്ന വെബ്സൈറ്റ് മുഖേന അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കണം. അപേക്ഷയോടൊപ്പം വിശദമായ പ്രോജക്ട്, നിലവിലുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, ബാങ്ക് വായ്പയെ സംബന്ധിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ, മൂല്യ വർദ്ധനവിന് ഉപയോഗിക്കുന്ന ഉൽപ്പന്നത്തിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ സമർപ്പിക്കണം. സബ്സിഡി തുക നൽകുന്നത് മൂലധന നിക്ഷേപത്തിന് അനുസൃതമായാണ്.

സബ്സിഡിയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

1. സൂക്ഷ്മ തല സംരംഭം (മൂലധനം 10 ലക്ഷം രൂപ മുതൽ 25 ലക്ഷം രൂപ വരെ) 50% സബ്സിഡി പരമാവധി 10 ലക്ഷം

2 ചെറുകിട സംരംഭം (മൂലധനം 25 ലക്ഷം മുതൽ 1 കോടി രൂപ വരെ) 40% സബ്സിഡി പരമാവധി 25 ലക്ഷം

3 ഇടത്തരം സംരംഭം (മൂലധനം 1 കോടി മുതൽ 5 കോടി രൂപ വരെ) 30% സബ്സിഡി പരമാവധി 50 ലക്ഷം

ദേശസാൽകൃത/സ്വകാര്യ/ഷെഡ്യൂൾഡ്/ സഹകരണ/ ഗ്രാമീണ ബാങ്കുകൾ തുടങ്ങിയ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ഗവണ്മെന്റ് ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള ബാങ്കിതര ധനകാര്യ സ്ഥാപനങ്ങളിൽനിന്നും ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് വായ്പ എടുക്കാവുന്നതാണ്. ബാങ്ക് വായ്പ അനുവദിക്കുന്നമുറയ്ക്ക് പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ടും ബാങ്കിന്റെ അനുമതിപത്രവും എസ്.എഫ്. എ.സിക്ക് സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. സംയുക്ത സംരംഭ പ്രോജക്ടുകൾക്ക് പാർട്ട്ണർഷിപ്പ് ഉടമ്പടി, മെമ്മോറാണ്ടം / ആർട്ടിക്കിൾസ് ഓഫ് അസോസിയേഷൻ (കോപ്പറേറ്റീവ് സൊസൈറ്റികൾക്ക്) എന്നിവ അപേക്ഷയോടൊപ്പം സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. സ്വന്തം പേരിലുള്ളതോ ഡയറക്ടർ ബോർഡ് മെമ്പറുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതോ ആയ സ്ഥലത്താണ് സംരംഭം പ്രവർത്തിക്കുന്നതെങ്കിൽ പ്രസ്തുത സ്ഥാപനത്തിന്റെ നികുതി അടച്ച രസീതിന്റെ പകർപ്പോ പാട്ടത്തി നാണെങ്കിൽ 10 വർഷത്തിനുമുകളിൽ കാലാവധിയുള്ള പാട്ടക്കരാറിന്റെ പകർപ്പും ഹാജരാക്കേണ്ടതാണ്. പദ്ധതി രൂപരേഖ എസ്.എഫ്.എ.സിയുടെ സാങ്കേതിക സമിതിയുടെ വിശദ പരിശോധനയ്ക്ക്

വിധേയമാക്കി റിപ്പോർട്ട് നൽകുന്ന മുറയ്ക്ക് ഗവേർണിംഗ് ബോഡിയുടെ അംഗീകാരത്തിനു ശേഷം സബ്സിഡി തുക സംരംഭകരുടെ വായ്പ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് ബാങ്ക് എൻഡോസ്മെന്റ് സബ്സിഡിയായി നിക്ഷേപിക്കുന്നതാണ്. സംരംഭത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടങ്ങി കുറഞ്ഞത് 5 വർഷമെങ്കിലും വിജയകരമായി നടപ്പിലാക്കേണ്ടതാണ്.

2021-22 കാലയളവിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ MSME പദ്ധതിയിലേക്ക് 17 സംരംഭകർക്ക് പദ്ധതി ആനുകൂല്യമായി 2,47,74,519/- രൂപ നൽകിയിരുന്നു. 2022-23 കാലയളവിൽ 400 ലക്ഷം രൂപയാണ് ഇതിനായി വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നത്.

കൃഷി ലാഭകരമാക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി മൂല്യവർദ്ധിത ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ കർഷക പരിശീലനങ്ങളും മേൽപറഞ്ഞ യൂണിറ്റുകൾക്കാവശ്യമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനം മൂല്യവർദ്ധനവിനാവശ്യമായ യന്ത്രസാമഗ്രി കൾ വാങ്ങുന്നതിനുള്ള സഹായം, ബ്രാൻഡിംഗ്, പായ്ക്കിംഗ്, ലേബലിങ്ങ് എന്നിവയ്ക്കുള്ള സഹായവും വിവിധ പദ്ധതികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി VFPCCK ലഭ്യമാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

കാർഷികോൽപ്പന്നങ്ങളുടെ മൂല്യവർദ്ധനവും സംസ്കരണവും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും സംരംഭകരെ വാർത്തെടുക്കുന്നതിനും വേണ്ട അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ചുരുങ്ങിയ ചെലവിൽ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുമായി എറണാകുളം ജില്ലയിലെ കക്കാട്, പുത്തൻവേലിക്കര, കാഞ്ഞൂർ എന്നീ സ്വാശ്രയ കർഷക സമിതികളിലും കോഴിക്കോട് ജില്ലയിലെ തിരുവമ്പാടി സ്വാശ്രയ കർഷക സമിതിയിലും ഇൻകുബേഷൻ സെന്ററുകൾ തുടങ്ങുന്നതിനുള്ള പദ്ധതിയും നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു.

സംസ്ഥാനത്ത് കയറ്റുമതി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി VFPCCK പായ്ക്ക് ഹൗസുകളും സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്.

--	--	--	--	--	--

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

അനുബന്ധം

കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപന സേവനങ്ങൾ - പദ്ധതികൾ

(1) കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനം ശക്തിപ്പെടുത്തൽ കാർഷിക വികസന പരിപാടികളുടെ വിജയത്തിനായി ഫീൽഡ് തലത്തിൽ വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. കർഷകർക്ക് യഥാസമയത്ത് ആവശ്യമായ കാർഷിക അറിവുകൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും നൂതന കൃഷി സമ്പ്രദായങ്ങളെ കുറിച്ചുള്ള അറിവ് നൽകുന്നതിനും പ്രായോഗിക പരിശീലനം നൽകുന്നതിനുമുള്ള പദ്ധതികലാണ് നടപ്പിലാക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ആത്മ പദ്ധതിയും, ആർ.എ.റ്റി.സി മുഖേനയുള്ള പരിശീലന പരിപാടികളും വിവിധ സംയോജിത കൃഷി സമ്പ്രദായ മോഡലുകൾ സ്ഥാപിക്കൽ, വിവര സാങ്കേതിക വിദ്യ ഉൾപ്പെടെയുള്ള നൂതന സാങ്കേതിക വിദ്യ ഉപയോഗിച്ചുള്ള വിജ്ഞാന വിനിമയം, കർഷക അവാർഡ് വിതരണം എന്നിവ ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

(2) കൃഷിപാഠശാല കാർഷിക ആവാസ യൂണിറ്റിനടിയിലുള്ള കൃഷി എന്ന ആശയത്തെ സംബന്ധിച്ച് കർഷകർക്ക് അവബോധം നൽകുന്നത് കൂടാതെ ലാഭകരമായി കൃഷി ചെയ്യുന്നതിനാവശ്യമായ ശാസ്ത്രീയവും സാങ്കേതികവുമായ വശങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള സമകാലിക വിവരങ്ങൾ പ്രദാനം ചെയ്യുവാൻ ഈ പദ്ധതി കൊണ്ട് ലക്ഷ്യമിടുന്നു. വിവിധ പദ്ധതികൾക്കു കീഴിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള പരിശീലന, ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ കൃഷി പാഠശാല പദ്ധതിയിലൂടെ നടപ്പിലാക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നു.

(3) കാർഷിക വിവരവും വിനിമയവും കാർഷിക വികസനത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള വിജ്ഞാനവും വിനിമയ സഹായവും ഫാം ഇൻഫർമേഷൻ ബ്യൂറോവഴി നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പ്രിന്റ് ഇലക്ട്രോണിക് മീഡിയയുടെ സഹായത്തോടെ സാങ്കേതിക വിദ്യ കൈമാറ്റവികസനമാണ് ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്.

(4) മാനവ വിഭവശേഷി വികസനം കാർഷിക സാങ്കേതികവിദ്യ കർഷക സമൂഹത്തിന് കാര്യക്ഷമമായി കൈമാറുന്നതിനും അത് സ്വീകരിച്ച് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുമായി കാർഷിക മേഖലയിലെ ആനുകാലിക വിവരങ്ങളിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നത് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. മാനവ വിഭവശേഷി വികസനം എന്ന പദ്ധതിയിലൂടെ കർഷകർക്കും കൃഷി ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും പരിശീലന പരിപാടികളിലൂടെ കാർഷിക മേഖലയിലെ പുതിയ അറിവുകളും നല്ല കൃഷി രീതികളെ കുറിച്ചുള്ള അവബോധവും സൃഷ്ടിക്കുവാൻ സാധിക്കും.